

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qvalificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, Iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1670

Quæst. 12. Vtrùm imperium efficax voluntatis libertatem ipsius
immediatam ad actum imperatum tollat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77011)

tas existens in A, vt monstratum est. Ex quibus patet, in casu presenti voluntatem existentem in B non posse non esse necessitatam ad suum actum omittendum ex defectu potentie proxime ad ponendum illum; & consequenter voluntatem existentem in A non posse non ad suum ponendum esse necessitatam. Atque ita neutram habere libertatem vllam ad suum actum ponendum, vel omittendum, prout fert nostra assertio.

395 Vnde rursus apparet, in casu presenti nullam superesse indifferentiam per libertatem diuinam determinandam; vti in casu proposit. 5. Quia in casu presenti ex suppositione prae-determinationis, praeter necessitatam dis-iunctiuam ad existentiam actus in A, vel in B, insuper est necessitas determinata ad omissionem actus in B, & ad existentiam actus in A. Cum tamen in casu proposit. 5. ex suppositione prae-determinationis solum sit necessitas dis-iunctiuam ad hoc, vt vel existat actus voluntatis A, vel existat actus voluntatis B: restatque proinde determinandum, quinam eorum ponendus, & quinam omittendus est: quae determinatio aliunde, quam a libertate diuina provenire non potest, vt ibi monstrauimus. Et quod de vniuersalitate doctrinae pro actibus seu positius, seu mixtis circa praecedentes propositiones notatum est, circa praesentem pariter notatum esto.

396 Egitur autem hucusque in tota hac quaestione de praedeterminatione dis-iunctiuam non requisitam ad eos actus, ad quos praedeterminat; eo quod iidem actus ab eisdem voluntatibus sine tali praedeterminatione possunt procedere, vt potest nullo modo connexi cum illa. Iamque sequi videbatur, vt tractarem de praedeterminatione dis-iunctiuam requisitam ad actus, ad quos praedeterminat. Censuimus tamen ab ista tractatione abstinere. Quia huius generis praedeterminationis vix potest in Theologia vltus occurrere; vti saepe occurrit prioris. Omnesque proinde casus circa eam excogitabiles enumerare, & sigillatim examinare, ac resolvere, magis haud dubie prolixum foret, quam vtile. Praestare id poterit non difficile, quicumque voverit, inhaerens fundamentis a nobis traditis tum in tota hac disputatione, tum maxime in praesenti quaestione.

397 Ad cuius extremum ex doctrina in ipsa tradita facile venit inferendum, qualiter de praedeterminatione conditionata ad aliquem actum voluntatis, ad ipsumque non requisitam philosophandum sit. Si enim talis praedeterminatio sit ad actum vnius voluntatis sub conditione ab eadem voluntate ponenda; penes huius arbitrium erit necessitare se ipsam ad actum praedeterminatum. media purificatione conditionis cum praedeterminatione coniuncta. Idque, siue actus praedeterminatus, & conditio aliquam inter se connexionem habeant aut mutuam, aut non mutuam; siue nullam habeant. Oppositionem enim habere non possunt: quia esset praedeterminatio ad aliquid impossibile: quod prorsus repugnat. Si vero talis praedeterminatio sit ad actum voluntatis A sub conditione ponenda ab altera voluntate B, penes arbitrium voluntatis B erit per purificationem conditionis cum praedeterminatione coniunctam necessitare voluntatem A ad actum praedeterminatum. Idque pariter siue actus praedeterminatus, & conditio aliquam inter se connexionem habeant aut mutuam, aut non mutuam;

siue nullam habeant. Oppositionem enim habere possunt: quia esset praedeterminatio ad aliquid impossibile: quod prorsus repugnat. Dummodo autem talis sit praedeterminatio, quae possit mouere voluntatem ad actum ex hypothesi, quod purificetur conditio; quod huiusmodi purificatio sit intrinseca, vel extrinseca voluntati, nihil interest ad rem. Vbiunque enim illa sit, inde complere poterit potentiam voluntatis proximam ad actum per modum conditionis causatiuae ipsius actus iuxta saepe dicta in simili supra quaest. 5. de huiusmodi conditionibus causatiuis actuum, eorumque potentiae proximae completiuis. Et quod de praedeterminatione conditionata ad aliquem actum voluntatis dictum est, perinde est verum, siue talis actus sit positius, siue sit negatiuus.

QVAESTIO XII.

Vtrum imperium efficax voluntatis libertatem ipsius immediatam ad actum imperatum tollat.

DE imperio pertinente ad intellectum nihil dicimus in praesenti. Dicimus nonnulla in Tract. de Prouiden. disput. 37. quaest. 6. In voluntate autem duplex imprimis actus est, qui imperium venit appellandus. Alius, quo voluntas alicui potentiae a se diuersae, sibi que subdita imperare dicitur, dum eius vult, siue intendit operationem, vt, cum quis vult, quod aliquod ex membris suis moueatur localiter, vel quod aliquem eliciat actum suus intellectus, &c. Alius, quo voluntas sibi imperare dicitur, dum aliquem suum actum vult reflexa volitione, vt cum quis vult actum contritionis, siue actum amoris Dei elicere. Impresens autem verò non agimus de priore genere imperij: quia certum est, actum imperatum per illum, vt potest potentiae non liberae, libertatem immediatam habere non posse, sed tantum mediatam, quam ab imperio ipso participat. Quaestio ergo praesens duntaxat est de posteriore genere imperij.

Pro cuius resolutione suppono primo, voluntatem per actum volitionis reflexum immediate posse se ipsam mouere, siue determinare ad actum volitum directum; sicque hunc sibi ipsi per illum immediate imperare: atque hunc subinde per illum immediate causare. Ita tenent Azor. Valent. Soar. Salas, Aegid. Tann. & alij plures, quos referunt, & sequuntur Ripal. disput. 65. de Ente supernat. & Quiedo controuer. 9. de Anima part. 1. (videturque esse sententia expressa Augusti lib. 8. confess. cap. 9.) Tenent etiam Arriaga 1. 2. disput. 3. sect. 2. & alij communiter contra Vazq. 1. 2. disput. 5. cap. 5. asserentem, voluntatem per actum reflexum non posse causare directum, se ipsam immediate mouendo, siue determinando ad eum; eo quod sibi non est subdita; cum sit potentia libera: sed tantum posse mouere intellectum tanquam potentiam sibi subditam, vt consideret, sibi que proponat motiua, quibus ad dictum directum actum eliciendum ipsa possit induci.

R R No-

609

Nostri tamen, & communis suppositio probatur primo; nam actus reflexus voluntatis causatus de suo est directus, quem habet pro obiecto. Sed non medio actu intellectus prius a se causato. Ergo per se ipsum immediate mouetur voluntatem. Maior apud omnes est certa. Et consequentia bona. Minor autem ostenditur. Tum quia voluntas sepe per actum reflexum mouetur ad causandum directum, nullo per illum actu intellectus denuo causato, vt experientia constat, Tum quia actus intellectus solum potest a voluntate causari per actum habentem se pro obiecto. Actus autem reflexus voluntatis, de quo tractamus, nullum actum intellectus habet pro obiecto, sed tantum actum directum ipsius voluntatis, cuius reflexus actus est. Voluntas quippe dumtaxat vult causare actum potentia sibi subdita volendo illum, atque adeo per actum habentem illum pro obiecto, vt apud omnes videtur certum. Ob id enim supponunt omnes, prius affectum voluntatis requisitum ad fidem aliud non esse a volitione credendi.

601

Secundo probatur suppositio; quia satis ex se videtur notum, volitionem reflexam suapte natura, atque adeo per se immediate esse inclinationem, impulsivam, siue motiuam voluntatis ad actum volitum directum. Si enim cognitio representans voluntati bonitatem obiecti suapte natura, atque adeo per se immediate motiuam voluntatis est ad obiectum amandum secundum omnes: eo quod inuitatio quaedam est ex conceptu suo, qua voluntas inuitatur ad talem amorem; potiore iure volitio reflexa natura sua, atque adeo per se immediate motiuam voluntatis erit ad actum volitum directum: quandoquidem ex conceptu suo iussio quaedam est, siue imperium, quo voluntati talis actus imperatur, siue iubetur: urgentius siquidem per se mouet imperium, seu iussio, quam inuitatio.

602

Tertio probatur; quia negari non potest, volitionem, qua vult voluntas non elicere aliquem actum, vt non delectari in obiecto turpi, per se immediate retrahere eam a talis actus elicientia. Ergo neque potest negari, volitionem, qua vult voluntas elicere aliquem actum, vt amare Deum, per se immediate inducere eam ad elicientiam talis actus.

603

Quarto probatur; quia certum est, vnum actum intellectus per se immediate mouere intellectum ad alterum, vti mouet iudicium de antecedente ad iudicium de consequente: & vnum actum voluntatis per se immediate mouere voluntatem ad alterum, vti mouet intentio finis ad electionem medij. Sed nullus eorum actuum, qui mouent, maiorem proportionem, aut connexionem habet cum eo, ad quem mouet, quam habet volitio reflexa voluntatis cum actu eiusdem voluntatis per illum volito, vt ipsorum actuum naturas consideranti clarè innosceret. Ergo certum quoque esse debet, eiusmodi volitionem ad talem actum voluntatem mouere posse, sepeque de facto mouere.

604

Ex quibus patet, voluntatem per actum volitionis reflexum immediate posse se ipsam mouere, siue determinare ad actum volitum directum; sicque hunc sibi ipsi per illum immediate imperare, vt suppositio nostra fert. Nec refert, voluntatem esse potentiam liberam, quominus possit per vnum actum immediate sibi ipsi imperare alterum, eoque pacto ipsa sibi subdita esse, vti putauit Vazq. Nam, sicut in eius, &

omnium sententia per intentionem finis immediate se ipsam mouet, aut etiam determinat voluntas ad electionem medij; quoad hancque, proinde sibi ipsi prout illam habenti subdita est; quin obstat ad hoc, quod ea sit potentia libera: ita per imperium reflexum poterit immediate se ipsam mouere, aut etiam determinare ad actum imperatum, & quoad hunc sibi ipsi prout illum habenti esse subdita, nihil obstante, quod ea potentia libera sit.

Ceterum, quia voluntas tripliciter versari potest circa bonum sibi propositum, vel amando illum secundum se, vel desiderando, vt illud existat, vel gaudente de existentia eius, iuxta dicenda fusius infra disput. 34. quest. 2. tresque illi actus specie diuersi sub nomen volitionis late videntur cadere possunt: scire opus est, eam dumtaxat volitionem imperium voluntatis esse, qua voluntas reflexe tendit in aliquem suum actum volendo, siue desiderando, vt illud existat.

Et quoniam, vt ibidem etiam dicitur, desiderium voluntatis in vniuersum aut efficax, aut simplex esse potest: secundo venit supponendum, imperium voluntatis, quod statumus, aliud esse efficax; aliud simplex, vt tenent Doctores communiter, licet dissentiat vnus, aut alter; abs iure tamen, prout videre est apud Quieto controuer. 9. de Anima punct. 1. §. 3. & 4. Est autem imperium efficax, quod secum necessario fert actum imperatum, cum illoque proinde est connexum quoad existentiam: imperium vero simplex, quod non est connexum quoad existentiam cum actu imperato, atque ita siue illo existere potest. Eo videlicet, quod voluntas per imperium efficax ita vehementer afficitur ad actum imperatum, in eiusque existentiam conatur, vt ad illum elicendum impellatur, siue adigatur, siue determinetur: per imperium vero simplex, vt pote minus, leniusque desiderium de existentia actus imperati, inclinatur quidem voluntas, non tamen adigatur, neque determinatur ad elicendum illum.

Tertio suppono, non omne desiderium reflexum voluntatis de aliquo eiusdem actu directo imperium dici de tali actu; sed id dumtaxat, quo vult voluntas, vt actus desideratus existat pro eadem presente mensura temporis, pro qua existit desiderium de illo. Quando enim voluntas desiderat aliquem suum actum pro tempore futuro elicendum, tale desiderium non imperium, sed propositum de tali actu nuncupatur. Est autem discrimen inter imperium de actu eliciendo in tempore presente, & propositum de actu eliciendo in tempore futuro: quod imperium, si sit efficax affectiue, nequit non esse quoque efficax effectiue; quia nequit non fortiter effectum determinando voluntatem ad actum imperatum; at vero propositum, quantumvis effectiue sit efficax, effectiue potest esse non efficax; quia potest deficere ante tempus, in quo erat fortitimum effectum determinando voluntatem ad actum volitum. Tunc autem desiderium quoduis affectiue efficax esse dicitur, quando voluntas per illud, quantum potest vehementer, & conatu afficitur, tenditque ad existentiam desiderati obiecti. Hac tamen dicta dumtaxat sunt de desiderio tum imperante, tum proponente voluntatis creatæ, eoque determinato, & absoluto. Nam desiderium quoduis determinatum, & absolutum voluntatis diuine, si affectiue sit efficax,

efficax, non potest non effectiue quoque esse effi-
cax: quia non potest deficere, nec potest deside-
rato effectu frustrari. Loquutus sum item de de-
siderio tum imperante, tum proponente determi-
nato, & absoluto, idest, tendente absolute in
tale determinatum obiectum. Quoniam possibi-
le etiam est desiderium tum imperans, tum pro-
ponens vagum; seu disunctiuum, tendens scilicet
in obiectum aliquod vagè sumptum, seu (quod
in idem recidit) in hoc, vel illud, vel aliud obie-
ctum sub disiunctione: nec non desiderium condi-
tionatum, tendens nimirum in obiectum condi-
tionatum, siue ponendum sub hypothesi, quòd
aliqua detur conditio. De quibus quomòdò con-
sentaneè ad dicta philosophandum sit, ex dicendis
in sequentibus apparebit.

Quartò suppono, imperium, siue sit efficax,
siue sit simplex, simul cum voluntate concurre-
re ad actum imperatum causandum, quando hæc
per illud seu mota; seu determinata elicit rationem
actum. In quoniam verò eiusmodi concursus con-
sistat, sub controuersia est. Nonnulli apud Ri-
paldam disput. 66. de Ente supernat. sect. 3. &
apud Onied. controuers. 9. de Anima punct. 5. dixe-
runt, actum imperantem modum quemdam im-
perato appingere, ratione cuius hic ab illo causa-
tus, siue dependens constituitur. Alij recurrunt
ad diuersitatem actionum dicentes, actum impe-
ratum tunc ab imperante procedere, cum sit à
voluntate per actionem suapte essentia ab impe-
rante dependentem; scilicet, cum per aliam non sic
dependentem ab illo. Ripalda disput. 67. sect. 3.
per veritatem conditionatam de non existentia
actus imperati, si non existeret imperans, com-
plet influxum huius in illum, posito, quòd impe-
ratus cum imperante non sit connexus: si enim
sit connexus, imperansque subinde ad existen-
tiam imperati sit requisitus, influxum imperan-
tis in imperatum in sola coexistentia amborum
consistet consistere. Vnde, hoc casu de connexione
exceptio, si plura sint imperia simul de eodem
actu imperato, illud, vel illa duntaxat, censet
Ripalda, in eum influere, que si deesset, ipse
quoque deesset. Pariterque philosophatur di-
sp. 70. sect. 8. de influxu in puram omissionem
vnius, aut plurium motiuorum propositorum
voluntati ad purè omittendum aliquem actum,
illis exceptis, circa quæ voluntas habet simplicem
displacientiam; nam hæc eo ipso ab influxu in omis-
sionem manent exclusa. Eandemque doctrinam
habet Ripalda tom. de Fide disput. 40. sect. 9.
Oniedo verò loco citato, reiecta illa veritate con-
ditionata Ripaldæ, influxum actus imperantis in
imperatum per solam coexistentiam amborum
constituit, excepto casu, quòd Deus ex præui-
sione existentie actus imperati insuaderet, vel
prædefiniret imperantem: tunc enim hunc in il-
lum, censet, non influxurum; quòd ab existentia il-
lius dependeret, posteriorque subinde illa esset
quo ad existentiam suam. Vnde consequenter af-
firmat, eo casu excepto, si per plura imperia
siue efficacia, siue simplicia imperetur idem actus,
non posse non in hunc illa omnia simul influere.
Addit tamen, imperium simplex coniunctum
vel cum imperio efficaci, vel cum alia prædeter-
minatione voluntatis ad actum imperatum nihil
prorsus in hunc præstare: quia talis actus impe-
ratus in tali casu non liber, sed necessarius est; &
simplex imperium ad actum liberum duntaxat
valet mouere voluntatem; in solumque proinde
actum liberum, non item in necessarium potest

influere. Eodemque pacto philosophatur Que-
do controuer. 10. de Anima punct. 1. §. 4. & 5.
de influxu in puram omissionem vnius, aut plu-
rium motiuorum propositorum voluntati ad pu-
rè omittendum aliquem actum; nisi, quòd ab
eiusmodi influxu etiam excludit, licet Ripalda,
ea motiua, circa quæ voluntas habet simplicem
displacientiam. Quid ego in hac controuersia ceq-
seam; sequentibus assertionibus, qua possim bre-
uitate, exponam.

Dico primò contra sententiam primam, per
nullum modum actui imperato superadditum, 609
posse hunc reddi, siue denominari causatum,
ab imperio. Tum quia (dempra actione, de
qua mox) nullus est excogitabilis modus, qui ta-
lem denominationem præbere possit. Tum quia,
cum causatio actus imperati ab imperio aliter sine
tali modo peragi possit, vt videbimus, super-
flue ille intruditur. Tum quia omisio actus sine
tali modo, vt pote cuius incapax est, potest ab im-
perio suo causari. Ergo & actus poterit. Tum
denique quia sententia talem modum adstruens
tanquam nullo idoneo fundamento subnixâ com-
muniter rejicitur.

Dico secundò contra sententiam secundam, 610
per actionem essentialiter dependentem ab impe-
rio non reddi causatum ab ipso actui impera-
tuum, de quo tractamus. Nam, quidquid sit de
possibilitate talis actionis, atque adeò de possibi-
litate causationis actus imperati ab imperio con-
stituenda per illam, certum esse debet, actum
voluntatis ab ipsa posse imperari, atque adeò per
imperium causari, etiam prout efficiendum per
actionem indifferentem, seu non dependentem,
essentialiter à tali imperio. Quandoquidem, vt
potest voluntas imperare omissionem actus indif-
ferentem, seu non dependentem essentialiter
à tali imperio, eamque nihilominus causare per
imperium ipsum, vt fatentur omnes; ita citrà
omne dubium potest voluntas imperatè effectio-
nem actus indifferentem, seu non dependentem
essentialiter à tali imperio, eamque nihilominus
causare per imperium ipsum. De huiusmodi igitur
causatione actus imperati ab imperio est tan-
dem controuersia præsens: in qua effectio actus per
actionem essentialiter ab imperio dependentem lo-
cum non habet, vt est notum. Itaque, suppo-
sitis dictis, duo sunt certa. Primum, voluntatem
non solum quemuis suum actum, sed etiam quam-
uis eius actionem oriundam à se posse reflexè vel-
le. Secundum, huiusmodi volitionem reflexam
per modum imperij esse obiecti sui causatiuam.
Cum ergo, quando obiectum talis reflexi impe-
rij est actus à voluntate efficiendus per actionem
indifferentem, causalitas eius nec in tali actione
possit consistere, vt constat; nec in alia depen-
dente ab illo essentialiter; quia vnius actionis
non datur alia actio, vt est notum: in tali casu
est difficultas, per quid eiusmodi causalitas con-
stituat.

Dico tertio contra sententiam tertiam Ri- 611
paldæ, per veritatem conditionatam de non exi-
stentia actus imperati, si non existeret imperium
causalitatem, siue influxum huius in illum com-
pleri non posse. Probo primò; quia, quoties ta-
lis veritas deesset, toties imperium non influeret
in actum imperatum, vt constat. Hinc autem,
absurda aliqua sequerentur non leuia. Primum
est, quoties cogitatio, qua voluntas inducitur
ad aliquem actum eliciendum de facto est fortitu-
ra effectum, siue adfit, siue non adfit imperium

de illo, quantumvis efficaciter voluntas imperet sibi talem actum, nihil omnino tale imperium ad eius efficientiam inuare, ex defectu scilicet veritatis conditionata de non existentia actus, si deesset imperium eius. Atque ita in huiusmodi casibus frustra, & inutiliter contra communem praxim, ac existimationem fidei armarentur illi imperijs reflexis acuersus tentationes graues imperentes actus directos. Secundum absurdum est, quod in eisdem casibus imperia voluntatis & essent efficaciam, vt supponitur, & non essent efficaciam. Quia de conceptu imperij efficaciam est iuxta dicta, ita vehementer adferre voluntatem ad actum imperatum, vt eam ad eliciendum illum determinet. Repugnat autem, eam ad eliciendum actum determinare aliter, quam concurrendo simul cum illa ad actum ipsum, vt factis ex se apparet. Tertium absurdum est, quod in eisdem casibus non magis inclinata redderetur voluntas in actu primo ad actum secundum per solam cogitationem, quam per cogitationem simul, & imperium de illo; cum tamen imperium solum vehemens inclinatio, imo impulsio sit in apte essentia voluntatis in actu primo ad actum secundum. Si enim in dictis casibus inuaret imperium ad magis inclinandam voluntatem in actu primo, non posset non etiam inuare illam, cum illaque subinde concurrere ad eliciendum actum secundum. Quia, concurrere causam moralem cum causa physica ad eliciendum actum secundum, aliud non est, quam, quod causa physica cum eliciat inclinata in actu primo per causam moralem, motaque subinde per eam ad eliciendum illum, vt ex se satis apparet, & amplius constabit ex dicendis.

Iam quartum, quinumque absurdum sequuntur in alijs casibus ex doctrina, quam impugnamus, sunt; tum quod duo imperia siue efficaciam, siue simplicia de eodem actu imperato minorem vim haberent ad eum causandum simul posita, quam quoduis eorum posita sine alio; tum quod imperia efficaciam & essent talia, vt supponitur, & non essent talia; quia contra suam essentiam nec sortirentur suum effectum, nec cum illo connecterentur, quia sine illo existerent. Sint enim imperia A B de actu imperato C. Sitque conditionate verum, exiturum actum C, si existeret imperium A sine imperio B, pariterque sit conditionate verum, exiturum actum C, si existeret imperium B sine imperio A. Ponanturque existentia simul A & B. Fietque, vt neque A influat in C ex defectu veritatis conditionata de non existentia ipsius C, si deesset ipsum A; neque B influat in C ex defectu veritatis conditionata de non existentia ipsius C, si deesset ipsum B. Atque ita, (supposito item, vt supponitur, a sola cogitatione inclinante voluntatem ad actum C ipsum non exiturum, neutro dictorum imperiorum insistente in illum), existentibus ambobus imperijs, non existeret actus imperatus; qui tamen existeret, solo existente quouis eorum. Sicque tum minorem vim ad illum causandum habebunt ambo simul posita, quam alterum solum. Tum, si efficaciam sint, talia erunt; quia supponitur; & talia non erunt; quia carent effectu. Quae erant duo absurda inferenda. Sextum absurdum est, quod in eodem casu imperia A, & B existentia simul, & non influerent in actum imperatum C, vt est probatum; & simul influerent; quia adesset conditionata veritas de non existentia actus C, si ambo illa

simul deficerent; & non est, cur hac veritas non sit constitutiva influxus amborum simul, posito, quod similes veritates constitutivae sint influxuum singulorum seorsim, stando in doctrina, quam refellimus.

Secundo probatur assertio; quia, licet ex eo, quod sit verum, effectum non exiturum, si causa non existeret, bene inferatur, causam in effectum influere, quando cum tali causa talis effectus connexus non est. At, talem causam in talem effectum non influere, non bene inferitur ex eo, quod sit verum contradictorium, exiturum scilicet nihilominus talem effectum, etiam si talis causa deficeret: cum manifeste sit possibile, ita talem effectum ab hac causa accipere de facto existentiam, vt eam nihilominus acciperet ab alia causa, si hac non existeret. Et quidem, posse id euenire in causis physicis, est certum. Nec est, cur non possit quoque euenire in causis moralibus. Nam sicut bene stat, ignem A de facto causari ab igne B, causandum nihilominus ab igne C, si deesset ignis A. Ita bene stat, actum voluntatis A de facto causari ab imperio B, causandum nihilominus, si deficeret imperium B, vel a sola voluntate, cogitatione, neque requisita, vel insuper ab imperio C. Veritas ergo conditionata de non existentia actus A, si deficeret imperium B, neutiquam est requisita intrinsece ad influxum imperij B in actum A.

Tertio probatur assertio vel experientia ipsa. Ea enim constare videtur, causas morales externas, vt exhortationes, consilia, mandata, &c. in eas operationes, ad quas dirigitur, influere, quae nihilominus independenter ab illis, siue, illis non existentibus exequenda erant: quandoquidem homo alias operationem aliquam exequutus, nulla exhortatione, consilio, aut mandato interueniente, facilius, promptius, & alacrius eam exequitur, si alterius hominis exhortatio, consilium, aut mandatum circa illam accedat. Quod signum est, talem exhortationem, consilium, aut mandatum in talem operationem influere; tamen si non sit conditionate verum, eam non exituram, si talis exhortatio, consilium, aut mandatum deficeret. Tantumdem igitur est dicendum de causis moralibus internis, e quorum numero est imperium voluntatis reflexum.

Quarto probatur assertio a priori; quia, cum imperium suapte essentia sit inclinatio, aut impulsio voluntatis in actu primo ad actum secundum imperatum, vt constat ex dictis, non potest non ad hunc illam in actu primo de facto inclinare, aut impellere, quando de facto existit siue adsit, siue non adsit conditionata veritas de non existentia actus imperati, si non existeret imperium; quia non potest non in omnique actu suam essentiam retinere. Igitur, quando, existente imperio, voluntas elicit actum imperatum, non potest non illud ad hunc concurrere, atque adeo in ipsum influere, siue dicta veritas adsit, siue non adsit. Quia, vt iam tetigimus, concurrere, influereque imperium simul cum voluntate ad actum imperatum, aliud non sit, quam, voluntatem actum imperatum elicere inclinatum, aut impulsam in actu primo, subindeque motam, aut determinatam per imperium ad eliciendum illum. Quod valde confirmandum, perspicueque declarandum venit exemplo imperij, quo voluntas causat actionem alterius

sus potentie subdita tibi. Dum enim voluntas vult efficaciter mouere manus, talis volitio in-
talem motum influit iuxta consensum omnium in-
dependentem ab omni veritate conditionata de
existentia, aut non existentia ipsius motus sub
conditione, quod deficeret ipsa volitio. Et quo-
niam in tali influxu nulla citra dubium interue-
nit actio, quae essentialiter sit dependens a tali
volitione; quia eadem actio, per quam fit mo-
tus a potentia locomotiva manus, posset aliis
ab eadem potentia nasci, tali volitione non exi-
stente, in quo etiam omnes consentire videntur.
Necessario consequitur, ut influxus talis volitionis
in talem motum in sola vtriusque coexistentia
consistat realiter. Eo videlicet, quod propter
sympathiam, quam inter se habent voluntas, &
potentia locomotiva manus, volitio efficax de
motu manus suapte essentia est impulsio quadam,
determinatioque talis potentiae in actu primo ad
efficiendum talem motum; quae proinde posita
volitione, necessario potentia ipsa prodit in il-
lum. Unde, influere talem volitionem in ta-
lem motum, aliud non est, quam, talem poten-
tiam ipsum efficere impulsam per talem voli-
tionem in actu primo, atque adeo determinatam,
& motam ad illum efficiendum. Quod ipsum est,
eiusmodi influxum in sola coexistentia ipsius voli-
tionis & ipsius motus, seu potius actionis, qua
fit motus ipse, consistere. Tantumdem igitur di-
cendum est de influxu, quo imperium reflexum
voluntatis influit in actum imperatum, & magis
immediate in actionem, quae ab ipsa voluntate
ille fit.

616 Alio argumento vitur Ouiedo pro nostra
asserione contra Ripaldam (cui valde sedit) ad
probandum influxum imperij absolutum per ve-
ritatem conditionatam compleri non posse; eo
quod veritas conditionata nihil absolute ponit
in esse. Sed mihi argumentum istud momenti
non est. Quia, ut multae denominationes conue-
niunt subiectis prout in vno statu, quarum ali-
quod constitutum non ad talem statum perti-
net, sed ad alium, iuxta generale doctrinam,
quam dedimus in Pharo Scient. disput. 9. quest. 5.
proposit. 7. Ita denominatio causantis abso-
lute, siue prout in statu absoluto bene pos-
set imperio conuenire; etiam si aliquod ex
eius constitutivis esset veritas conditionata spe-
ctans ad statum conditionatum, si aliunde id non
obstaret.

617 Pergo iam, & dico quartò cum quartà sen-
tentia relatà num. 608. influxum imperij volun-
tatis in actum imperatum in sola amborum coe-
xistentia consistere realiter; aut certe in coexisten-
tia imperij, & actionis, qua fit actus impera-
tus a voluntate. Constat assertio hæc ex hæc-
tenus dictis. Tum quia, supposità refutatione
factà a nobis aliarum trium sententiarum, non
restat aliud, in quo talis influxus dici possit
consistere. Tum quia, influere imperium
in actum imperatum, aliud non est a parte
rei, quam hunc fieri a voluntate ad ipsum
efficiendum impulsà, vel inclinàtè per illud in
actu primo iuxta argumentum factum, & con-
firmatum nuper num. 615. Dico autem impul-
sà, vel inclinàtè; quia data assertio commu-
nis est imperio efficaci impellenti, adigenti-
que voluntatem ad actum imperatum, & impe-
riò simpliciter duntaxat illam inclinanti, siue alli-
cienti.

618 Adde contra Ouiedo dicto num. 608. cita-

tum, & alios eiusdem sententiae Auctores, etiam
si imperium infunderetur, vel prædefiniretur a
Deo ex præuisione existentiae actus imperati, ad-
huc nihilominus imperium influxurum in actum
imperatum per suam cum illo physici coexi-
stentiam. Quia dependentia intentionalis, quam
haberet in eo casu imperium ab actu imperato,
non impediret, quominus imperium per suam
physicam entitatem moueret voluntatem, cum il-
laque proinde simul concurreret ad dandam exi-
stentiam physicam actui imperato iuxta doctrinam
statutam in simili supra quest. 10. num. 524. qua
ad rem recognoscenda.

619 Ex dictis infero primò; si dentur in volun-
tate plura imperia simul de eodem actu impe-
rato, non posse non omnia simul in illum in-
fluere, siue omnia sint efficacia, siue simpli-
cia. Quia non possunt non suapte essentia vel im-
pellere, vel inclinare voluntatem in actu primo
ad actum secundum imperatum, nec potest hic
subinde, dum fit ab eà, non nasci ab ipsa ut im-
pulsà, vel inclinàtè ipsis imperijs. Quod, &
non aliud est reuera, talia imperia in talem actum
simul cum voluntate influere, ut ex iam dictis no-
tum est.

620 Adde contra Ouiedo, non solum, quando
plura imperia sunt aut omnia efficacia, aut omnia
simplicia in eundem actum imperatum omnia
simul influere, ut ipse fateatur, sed etiam, quan-
do eorum pluralitas mixta ex vtriusque est: quo
casu putat ipse sola efficacia influere, simplicia
verò secus. Influere autem etiam tunc omnia
simul, inde probatur primò; quia, ut imperium
simplex per consortium cum efficaci suam essen-
tiam non amittit, ita nec suam vim inclinatiuam
voluntatis amittit, haud dubie ab essentia sua in-
distinctam. Posito autem, quod imperium sim-
plex simul cum efficaci inclinet voluntatem in
actu primo, nequit non etiam simul cum illo in-
fluere in actum secundum, ut constat ex iam di-
ctis. Secundò probatur: quia, quod inclinatio
imperij efficaci summa sit, atque adeo quasi in-
finita ob connexionem metaphysicam, quam illud
habet cum actu imperato, non tollit, posse eam
crescere per adiectionem imperij simplicis, quan-
tumvis huius inclinatio per se seorsim finita, &
parua sit: siquidem, ut demonstraui suo loco,
quam certum est totum esse maius sua parte,
tam certum est, totum resultans ex vna parte
infinita, & altera finita maius parte infinita esse.
Et quidem, si duo imperia æque efficacia duplo
maiores citra dubium inclinationem, quam
quoduis seorsim constituent, ut omnes fateri te-
nentur: quomodo vnum efficax, & vnum simplex
non constituent inclinationem tanto maiorem in-
clinatione vniuscuiusque seorsim, quanta inclina-
tio alterius est? Posito autem, quod imperium
efficax, & simplex simul inclinent voluntatem in
actu primo maiore inclinatione, non possunt non
& simul cum illa concurrere ad actum eundem,
ut dictum est. Tertiò probatur; quia falsa omni-
no est suppositio, qua ad oppositum asserendum
est inductus Ouiedo, nimirum imperium simplex
duntaxat esse inclinatiuum voluntatis ad actum
immediate liberum, qualis non est actus procedens
ab imperio efficaci. Etenim, ut negari ne-
quit cogitationem, a qua immediate dependet
actus imperatus, ita esse semper ad eum inclina-
tiuum, ut semper etiam influat cum voluntate
in illum, tam, cum ab hac sit sine libertate im-
mediatè propter imperium efficax superueniens, &
aufe-

aufferens eam, quam, cum sit immediatè liber, imperio eius efficaci non existente: ita negandum non est tantumdem de simplici imperio. Nec dici potest, imperium solùm inclinare in actum, quem habet pro obiecto, & cum actum liberum esse. Nam; quidquid sit de imperio simplici habente pro obiecto actum liberum quatenus liberum; at in præfenti tantum agimus de imperio simplici habente pro obiecto actum quoad suam substantiam præcisè, quæ indifferens est, vt fiat à voluntate liberè, vel non liberè: quia agimus de imperio simplici habente pro obiecto idem ipsum, quod imperium efficax habet; quale esse non potest actus quatenus liber; aliàs cum obiecto suo connecteretur imperium, efficax, & simul illud excluderet; quod est chymæricum.

621. Secundo infero ex dictis contra Ripaldam citatum num. 608. influxum, quo in puram omissionem influit motiuum, per quod voluntas mouetur ad purè omittendum, per veritatem conditionatam de defectu puræ omissionis, si deesset tale motiuum, compleri non posse. Id namque etiam probant argumenta, quibus similem veritatem conditionatam exclusimus ab influxu imperij in actum imperatum.

622. Tertio infero ex dictis; tamen influxus motiui, per quod voluntas mouetur ad puram omissionem in solâ coexistentiâ ipsius motiui, & puræ omissionis consistat realiter, sicut dictum est de influxu imperij, per quod voluntas mouetur ad actum imperatum; eo quod pro vtroque militant eisdem, aut proportionales rationes; at, cum sunt simul plura motiua voluntatis inclinatiua de suo ad eandem puram omissionem, aliter philosophandum esse, quam, cum sunt simul plura imperia inclinatiua voluntatis ad eundem actum imperatum. Imperia enim ex eo præcisè sunt voluntatis inclinatiua ad actum imperatum, quod sunt eius volitiones expressæ, & formales, quibus voluntas vult, vt existat ille, siue illi existentiam dare: cumque id habeant per se præcisè, siue per suam essentiam, independenterque à circumstantijs, non possunt non, si existentia sint, per se inclinare voluntatem in actu primo, & consequenter iuxta superius dicta concurrere simul cum illâ ad actum secundum imperatum de facto; nec possunt non, si plura sint, omnia simul inclinare, & concurrere. Motiua verò ad omissionem puram ab aliquâ bonitate, seu conuenientiâ, quam secum ferunt prout apprehensa, propositaque per intellectum, inclinatiua voluntatis ad purè omittendum euadunt; quæ quidem bonitas, seu conuenientiâ sæpe desumitur ab extrinsecis circumstantijs. Vnde fit, vt tali bonitate, seu conuenientiâ deficiente ex defectu alicuius, aut aliquarum circumstantiarum, neque inclinent illam voluntatem in actu primo, neque cum ipsâ concurrant in actu secundo ad puram omissionem. Ex quo fieri rursus potest, vt, quando plura sunt, aliqua eorum de facto inclinent, & concurrant, aliqua verò secus. Et quoniam, dum voluntas purè omittit, interpretatiuè, & moraliter censetur id velle; ea dumtaxat motiua dicenda sunt inclinare in actu primo, concurrereque subinde in actu secundo cum voluntate ad eius puram omissionem de facto, ex quibus, & non ex alijs, interpretatiuè quoque, & moraliter iure ceteri debet voluntas ipsa, omnibus spectatis circumstantijs, moueri de facto ad purè omittendum. Vide doctrinam hanc supra iam traditam,

& per exemplum explicatam quæst. 7. num. 282. & 283.

Pergo iam, & suppono quintò, quemadmodum voluntas potest aliquem actum sibi imperare, volendo reflexè illum elicere, ita posse sibi imperare alicuius actus carentiam, siue omissionem, volendo quasi reflexè illum omittere, siue non elicere. Quæcunque autem de imperio reflexo actus hactenus dicta sunt, pariter sunt accomodanda imperio quasi reflexo omissionis actus; quia pariter illi conueniunt; de quo nullum est dubium. Sed est notandum, cognoscentes per species alienas (vti cognoscimus nos pro statu præfente) sicuti possunt habere duo iudicia intellectus æquivalentia, alterum negatiuum, quo negent existentiam actus, alterum affirmatiuum, quo affirmant carentiam, siue omissionem eius; ita, posse habere duo imperia voluntatis æquivalentia, alterum per modum fugæ, quo nolint existentiam actus, alterum per modum prosecutionis, quo veint carentiam, siue omissionem eius. At cognoscentes per proprias species (vti Deus, & Angeli cognoscunt), sicuti num tantum iudicium negatiuum habere possunt, quo negent actus existentiam; eo quod carentia actus, cum in se sit nihil, non est ab eis conceptibilis, nedum iudicabilis positiuè: ita vnum tantum imperium per modum fugæ possunt habere, quo nolint actus existentiam. De quo plura inferius venient dicenda disput. 34. quæst. 1.

Suppono sextò vt apud omnes certum, imperium simplex libertati immediatè actus imperati nihil obesse: quia non est conexum cum illo; atque aded, illo etiam supposito, indifferens immediatè manet voluntas ad talem actum eliciendum, vel omittendum pro arbitrio suo. Ob id quæstio præfens dumtaxat est de imperio efficaci.

Circa quam duæ sententiæ sunt. Altera negans, & altera affirmans, per imperium efficax voluntatis libertatem eius immediatam ad actum imperatum tolli. Sententiam negatiuam tenet P. Soar. lib. 12. de Gratia cap. 11. Iarèque conatur eam defendere nonnulli Recentiores. Affirmatiua verò communis est. Quam tradunt Salas 1. 2. lib. 6. disput. 1. sect. 5. & disput. 2. sect. 6. Ripalda disput. 68. de Ente supernat. sect. 2. Petrus Hurt. 2. 2. disput. 136. Quædo controuer. 9. de Anima punct. 4. Arriaga 1. 2. disput. 4. sect. 1. & alij. Est autem imprimis sermo iuxta vtramque sententiam de imperio efficaci determinato, & absoluto. Deinde verò etiam suo modo de imperio efficaci vago, seu distinctiuo: deque imperio efficaci conditionato.

Propositio I.

Imperium efficax voluntatis determinato, & absoluto de aliquo eiusdem voluntatis actu imperato libertatem illius immediatam ad talem actum tollit. Talisque actus imperatus subinde dumtaxat mediatè euadit liber à libertate imperij.

Prior pars propositionis probatur: quia imperium efficax voluntatis determinatum, & absolutum ex vna parte est conexum cum actu imperato iuxta suppositionem secundam, & ex alia immediatè influit simul cum voluntate illam.

illum, ad cuius proinde potentiam proximam intrinsecè pertinet iuxta suppositionem quartam, sed quicquid ad potentiam proximam actus intrinsecè pertinet, & cum actu ipso connexum est, omnino tollit libertatem ad talem actum, ut latè, & vniuersaliter supra quæst. 5. proposuit. 11. monstratum est. Ergo imperium efficax voluntatis determinatum, & absolutum omnino tollit libertatem ad actum imperatum, scilicet immediatam, quæ sola propria eius libertas est.

627 Habere autem actum imperatum libertatem mediatam à libertate imperij participatam, quod solum additur in posteriori parte propositionis indubitatum est. Quia, sicut actus alterius potentie subditæ voluntati, qui propriam, & immediatam libertatem habere nequit, quando ab imperio efficaci, liberoque ipsius voluntatis procedit, libertatem mediatam habet à libertate ipsius imperij participatam; ita actus ipsius voluntatis, quando procedit ab imperio reflexo eiusdem libero, & efficaci, et si libertatem propriam, & immediatam non habeat, non potest tamen non habere mediatam à libertate talis imperij participatam.

628 Sed contra priorem propositionis partem obijciuntur primò. Imperium, de quo in illa est sermo, ad existentiam actus imperati requisitum non est, eoque proinde non existente, proximè potens, atque adeò proximè, & immediatè libera existit voluntas ad ipsum actum imperatum, uti supponitur. Ergo etiam, eo existente, retinet voluntas eandem proximam, & immediatam libertatem ad ipsum actum imperatum: siquidem per aduentum imperij nihil amittit voluntas eorum, quæ antea habebat, siue, quæ haberet ipso non adueniente. Ergo non solum imperium, sed etiam actum imperatum elicit liberè voluntas libertate immediatè: amboque actus subinde propriè, immediatèque libertate eua dunt simul liberi. Confirmatur primò. Quia in signo nature antecedente elicientiam tum imperij, tum actus imperati non solum est voluntas proximè libera ad eliciendum imperium, sed etiam ad eliciendum actum imperatum: quando quidem libera in eo signo est ad eliciendum actum imperatum, non elicit imperio, quo casu citra omne dubium euadet ille proximè, & immediatè liber. Ergo etiam, quando simul elicit ambos actus, simul euadunt illi liberi proximè, & immediatè. Confirmatur secundò. Nam supposito, quòd voluntas non indigeat iuuamine imperij ad eliciendum actum imperatum, non solum quando imperium omittit, sed etiam, quando illud elicit, poterit illius iuuamine non uti ad actus imperati elicientiam; determinando videlicet se æquè primò, atque adeò comitanter, & immediatè ad eliciendum simul vtrumque actum. Quo casu imperium in actum imperatum non inueniet, & consequenter nec eius libertatem impediet: amboque proinde propriè, immediatèque libertate liberi euadent.

629 Respondeo ad argumentum; quanuis imperium ad existentiam actus imperati requisitum non sit: ob idque ad hunc proximam libertatem habeat voluntas quando illud deest; at quando adest, nequit non voluntas tali libertate carere: quia per aduentum imperij necessario amittit voluntas carentiam eius; quæ vnum est ex requisitis intrinsecè ad talem libertatem, utpote contradictorium ipsius imperij tollentis illam, iuxta

doctrinam vniuersalem demonstratam quæst. 5. à num. 143. usque ad 150. & applicatam magisque explicatam in simili quæst. 10. à num. 492. usque ad 497. quæ ad rem recolenda. Ad primam confirmationem respondeo, potentiam proximam ad imperium, & potentiam proximam ad actum imperatum, utpote distinctas inter se, tendentesque ad actus distinctos, duo signa nature etiam inter se distincta postulare, seu potius constitueres quia aliud non sunt reuera talia signa ab ipsis potentijs; quarum vnaquæque suum dumtaxat actum antecedit immediatè secundum naturam, siue prioritate, ut aiunt, natura; quæ quidem duo signa fallaciter in confirmatione obiecta confunduntur ab Arguente. Igitur in signo nature immediatè antecedente imperium potentiam proximam habet voluntas ad ipsum imperium indifferens ad omissionem eius, atque adeò liberam; signum verò nature immediatè antecedens actum imperatum, consistensque in potentia proximè ad ipsum reuera non datur, donec existens est vel imperium, vel carentia eius. Nam iuxta doctrinam datam in simili quæst. 10. num. 497. citato, & ad propositum applicandam nulla potentia proxima dari potest ad actum imperatum, quæ non sit intrinsecè constituta, vel per imperium, vel per eius carentiam. Quæ quidem determinata erit, & necessaria, si per imperium constituitur; indifferens autem, & libera, si per carentiam eius. Ex quo patet, antequam voluntas recludatur proximè potens ad actum imperatum, necessario debere eam exercere libertatem, quam habet circa imperium; vel eliciendo imperium, quo casu necessario ex illo, & sine libertate immediatè sequetur actus imperatus: vel omitendo imperium, quo casu ad actum imperatum ipsa iam euadet, manebitque proximè libera. Vnde rursus patet ad secundam confirmationem; voluntatem nec posse se determinare æquè primò ad eliciendum comitanter imperium, & actum imperatum: nec posse, si imperium semel eliciat, aut eius iuuamine non uti in actus imperati elicientia, aut eius in illam influxum, concursumque impedire; prout alias iam diximus supra quæst. 5. tum num. 128. tum num. 168. & 169.

630 Aliter ad propositas obiectiones respondet Arriaga ubi supra, concedendo Aduersarijs in priori natura, in quo præscinditur ab imperio, & ab eius carentia, libertatem immediatam habere voluntatem ad actum imperatum; sed quæ reduci non potest ad actum ipsum immediatè, nisi sub conditione, quòd re ipsa non existat imperium. Non tamen bene. Primò; quia libertas immediata ad actum aliud non est, quàm potentia proxima ad eum indifferens ad ipsius omissionem, ut constat. Voluntas autem non habet potentiam proximam ad actum, quando ad immediatum exercitium eius aliquam conditionem desiderat, sed tunc solum, quando, absolute positus omnibus, iam absolute, & simpliciter est potens ad illud, ut ex sæpe repetitis in hac disput. est notissimum. Ergo ante existentiam absolutam carentie imperij, quæ conditio requisita est iuxta Arriagam ad exercitium immediatè liberum actus, neuiquam habet voluntas libertatem immediatam ad actum. Secundò; quia, cum certum sit, neque per positionem imperij, neque per positionem carentie eius auferri à voluntate quidpiam eorum, quæ habet in priori natura, in quo præscinditur ab illis; si voluntas in eo priori habe-

haberet libertatem immediatam ad actum, eam utique retineret, tam posito imperio, quam posita carentia eius: imperiumque proinde talem libertatem non tolleret, contra sententiam, quam nobiscum defendit Arriaga. Standum igitur est in solutione à nobis data. Dicendumque omnino cum alijs Auctoribus sententia nostra, ad libertatem immediatam actus intrinsecè pertinere carentiam imperij de illo, atque adeò neutiquam illam in voluntate dari in signo natura antecedente, præsciendèque à tali carentia.

631 Hinc tamen contra sententiam nostram obijciatur secundo. Non minùs connectitur amor cum carentia odij sibi oppositi, quam connectitur imperium cum actu imperato. Sed libertas immediata ad carentiam odij (quæ & ad odium ipsum est immediata libertas) non completur per carentiam amoris; siquidem, adhuc existente amore, potest illa in voluntate dari, ut est certum. Ergo neque libertas immediata ad actum imperatum completur per carentiam imperij. Negat consequentiam Oniedo ubi supra. Quia, inquit, voluntas amorem impedire potest per positionem odij; imperium verò per omissionem actus imperati non item: ob idque carentiam imperij ad libertatem actus imperati præsupponi debere; fecus verò carentiam amoris ad libertatem carentia odij. Non tamen bene. Primò; quia de hoc ipso lis est. Qui enim dicunt libertatem immediatam dari in voluntate ad ponendum, vel omitendum actum imperatum, etiam, quando adest imperium; sicuti datur ad omitendum, vel ponendum odium, etiam quando adest amor; æquè utique poterunt dicere, posse impedire voluntatem imperium per omissionem actus imperati; ac dicitur posse impedire amorem per positionem odij. Secundo; quia, cum opinetur Oniedo, ut mox dicam, voluntatem, quando amat, libertatem immediatam non habere ad carentiam odij, sed medio amore necessitari ad illam causandam, consequenter teneretur dicere, æquè debere supponi carentiam amoris ad libertatem immediatam carentia odij, ac debet supponi carentiam imperij ad libertatem immediatam actus imperati, ut patet ex dictis à nobis num. 629. Respondendum ergo est ad argumentum factum, libertatem immediatam ad actum imperatum completi per carentiam imperij; quia hoc necessitat ad illum: libertatem verò immediatam ad carentiam odij non compleri per carentiam amoris; quia hic non necessitat ad illam, prout ostendimus statim.

632 Obijciatur enim tertio contra doctrinam statutam sic. Quantumvis amor connectatur cum carentia odij sibi oppositi, existente amore, manet nihilominùs in voluntate libertas immediata ad carentiam odij, adeòque ad odium ipsum. Ergo, quantumvis imperium connectatur cum actu imperato, existente imperio, manebit pariter in voluntate libertas immediata ad actum imperatum, & ad carentiam eius. Oniedo ubi supra num. 19. & Arriaga num. 7. negant antecedens, censentes, quando voluntas elicit amorem, non manere in eà libertatem immediatam ad carentiam odij, atque adeò hanc mediata tantum evadere liberam à libertate amoris: quo posito, perinde manet voluntas necessitata ad carentiam odij posito amore; ac, posito imperio, necessitata manet ad actum imperatum. Non tamen bene. Nam ut supra quæst. 6. proposit. 2. contra ipsos probatum est, impossibile est, esse liberam

voluntatem libertatè contrarietatis ad eligendum inter amorem, & odium, quin immediatè sit libera ad carentiam tum amoris, tum odij: cumque certissimum apud omnes sit, voluntatem, dum amat, plerumque saltem exercere libertatem contrarietatis electivam inter amorem, & odium; certissimum quoque esse debet, voluntatem, dum amat, duas libertates immediatas exercere, alteram circa amorem, & alteram circa carentiam odij.

Respondendum igitur est ad argumentum factum, imperium, cum sit volitio per modum desiderij actus imperati tendens suopre conceptu ad dandam existentiam illi, non posse non ipsum præcedere naturà suà, habendo se ex parte voluntatis prout illius causatiue, movendo eam, concurrenteque proinde simul cum ipsà ad eligendum illum: quo fit, ut non possit non libertatem immediatam concurrere ad actum, ad cuiusque proinde potentiam proximam intrinsecè pertinet, & aliàs cum ipso actu connexum est, nequit non libertatem propriam eius auferre, ut supra quæst. 5. proposit. 1. monstratum est. At verò amor necunde habet movere voluntatem, concurrenteque simul cum eà ad causandam carentiam odij sibi oppositi: atque ita, quantumvis cum tali carentia connexus sit, libertatem eius immediatam nequaquam ledit. Nam, quidquid immediatè non concurrat ad actum, ad potentiamque subinde proximam eius intrinsecè non pertinet, neutiquam libertatem propriam actus ledere potest, quantumvis cum actu ipso connexum sit, ut etiam in eadem quæst. 5. proposit. 1. monstratum est.

Quarto obijciatur. Intentio efficax suis non necessitat voluntatem ad electionem medij, quando hoc supponitur iam existens. Ergo neque imperium efficax necessitat voluntatem ad actum imperatum, quando hic supponitur iam existens. Imprimis nego suppositum consequentis. Quia non potest dari in voluntate imperium efficax de actu, qui supponatur iam existens: nam, cum de conceptu imperij sit tendere in suum obiectum, non per modum complacentia, quia existit; sed per modum desiderij, ut existat; consequenter pertinet ad existentiam imperij, quod non supponatur existens actus, quem imperat. Ad quod etiam convenit intentioni finis, ac electioni medij respectu suorum obiectorum: eo quod amba in obiecta sua tendunt per modum desiderij. Atque ita nec potest voluntas intendere obtinere finem, quem supponit obiectum, neque eligere medium, quod supponit existens. Deinde nego consequentiam argumenti facti propter discrimen inter intentionem finis respectu electionis medij, & imperium respectu actus imperati. Intentio enim finis non habet pro obiecto electionem medij, sed ipsum finem: & ideo tunc solum ad electionem medij necessitat, quando ea ad consequendum finem intentum requisita est; qualis non est electio medij, quod iam supponitur existens. Imperium verò pro obiecto habet actum imperatum; ideoque non potest non semper ad illum necessitare; quia non potest non semper ille requisitus esse ad suum consequendum intentam per imperium.

Quinto obijciatur. Si imperium tolleretur libertatem ad actum imperatum, habitus summe intensus tolleretur libertatem ad actum oppositum inde.

indestruibilisque subinde esset per oppositos actus: quia non minus connectitur habitus summè intensus cum carentiâ actus oppositi, quàm connectitur imperium cum actu imperato. Ait secundum dici non potest. Ergo nec primum. Idem argumentum peti posset ex eo, quòd gratia habitualis opposita peccato, connexaque cum carentiâ eius libertatem nihilominus ad peccatum non tollit. Tum ex eo, quòd scientia visionis de actu libero cum eo connexa, oppositaque actui contradictorio, eorum nihilominus libertatem non tollit. Et vniuersim ex eo, quòd innumera alia cum aliquo actu voluntatis connexa, & eius contradictorio opposita sunt, citra dispendium libertatis eorum. Ad quæ omnia iam est responsum per doctrinam generalem latè demonstratam quæst. 5. & nuper commemoratam pro solutione obiectionis tertiæ num. 633. Nimirum, connexum cum actu seu positio, seu negatio, & ad potentiam proximam eius intrinsecè pertinens (qualiter se habet imperium respectu actus imperati) omnino tollere libertatem ad talem actum. Connexum verò cum actu seu positio, seu negatio, & ad potentiam proximam eius non pertinens intrinsecè (qualiter se habent cætera cuncta, de quibus in hac obiectione fit mentio, respectu actuum, ad quos comparantur) libertatem ad tales actus nequiquam lædere. Quippe nec habitus summè intensus constituit potentiam proximam actus oppositi, aut eius carentiæ; nec gratia habitualis potentiam proximam peccandi, vel non peccandi; nec scientia visionis potentiam proximam actus, quem habet pro objecto, aut carentiæ eius. In cæterisque similibus euenit pariter.

636 Sexto obijciunt. Si Deus motus ex præuisione conditionatâ actus prout liberè oriundi à voluntate sub conditione cogitationis A ipsi voluntati præberet talem cogitationem liber existeret talis actus in statu absoluto, uti liber est præuisus in statu conditionato, etiam si in statu absoluto simul cum illo poneretur eius imperium. Ergo per hoc non tollitur libertas illius. Respondet primò, idem argumentum, eodemque modo fieri posse circa prædeterminationem prorsus tolerantem libertatem ad actum iuxta sententiam Adversariorum. Ex quo patet nihil ad rem per illud probari. Respondet secundò, Deum sub nullâ hypothesi posse conditionatè præuidere actum prout liberè oriundum à voluntate, nisi præuidendo illum prout oriundum à voluntate habente potentiam proximam indifferentem ad ipsum, & ad eius carentiam, in qua consistit eius libertas: cumque ad talem potentiam proximam carentiæ imperij de tali actu pertineat intrinsecè, ut dictum est; repugnat, præuidere Deum talem actum prout liberè oriundum à voluntate sub hypothesi cogitationis A, quando purificatâ hypothesi in statu absoluto extitutum est simul cum tali actu imperium de ipso: quia id esset, præuidere Deum sub eadem hypothesi extitura simul duo contradictoria, dictum videlicet imperium, & eius carentiam; quod est impossibile. Quòd si actus sub conditione cogitationis A reuerà sit liberè extitutus, sicque prout à Deo conditionatè præuisus, prorsus repugnat, ut purificatâ conditione existat in statu absoluto simul cum actu imperium eius. Quia id esset, per purificationem conditionis non transire veritatem conditionatam in absolutam; quod rursus impossibile est: siquidem veritas

conditionata de existentiâ libera actus sub conditione cogitationis A existentiâ carentiæ talis imperij includit in se, ut constat ex dictis. Ex quibus omnibus apparet, casum in argumento suppositum omnino impossibilem esse, atque adeò argumentum in eo fundatum nihil ad rem præstare.

637 Adde contra Quiedo, alioque ex Auctoribus sententiæ nostræ: neque motum ex præuisione absolutâ actus prout liberi posse Deum infundere voluntati, in ipsave quoquo modo ponere imperium de illo. Quia, licet motus ex præuisione existentiæ absolutæ actus considerati præcisè secundum substantiam poneret Deus in voluntate imperium, simul cum voluntate influeret in talem actum immediatè, ad eiusque subinde potentiam proximam pertineret intrinsecè, ut contra eisdem statuimus supra num. 618. Quo posito, non posset non illud libertatem immediatam talis actus prorsus euertere, ut satis ex dictis hætenus liquidum est.

Propositio 2.

638 Imperium efficax voluntatis determinatum, & absolutum de omissione alicuius actus eiusdem voluntatis libertatem illius immediatam ad talem omissionem tollit. Talisque ommissio subinde dumtaxat mediatè euadit libera à libertate imperij.

Hæc propositio similiter ac prima probanda venit. Quia imperium efficax determinatum, & absolutum de omissione similiter impellit voluntatem ad omissionem, ac simile imperium de actu impellit ad actum. Ergo, sicut hoc libertatem immediatam actus euerit, mediatèque dumtaxat actus euadit liber à libertate imperij; ita illud libertatem immediatam euerit omissionis, ommissioque mediatè dumtaxat ab imperij libertate libera euadit. Illud solum intercedit discrimen, quòd imperium actus simul cum voluntate concurrat concursu influxiuo; imperium verò omissionis tantum concursu impeditiuo concurrat ad omissionem simul cum voluntate; eo quòd ommissio, cum sit mera carentia, non est causabilis influxiuè; sed vel permissiuè tantum, cum eius immediatâ causâ ad ipsam est immediatè libera; vel impeditiuè tantum, cum eius immediatâ causâ ad ipsam est immediatè necessitata (vti est in casu presenti) iuxta doctrinam traditam supra n. 5. num. 131. quæ ad rem recolenda.

• Propositio 3.

639 Imperium efficax voluntatis disunctiuum de vno, vel altero ex duobus actibus eius neque oppositis, neque connexis inter se illam necessitat ad amplectendum alterutrum, atque adeò ad non omittendum simul vtrumque. Relinquit tamen libertatem ad amplectendum vel alterum, vel vtrumque simul.

Hæc propositio sub vniuersaliore est iam.

probata quæst. 11. proposit. 1. Tantumdem enim est ibi pronunciatum, & latè probatum de prædeterminatione disiunctiua, sub qua istud imperium continetur tanquam species sub suo genere. Quare tota probatio, atque doctrina adducta ibi huc est à Lectore applicanda, ne nos actum agamus. Hoc dumtaxat interim obseruato discrimine, quòd necessitas per illam prædeterminationem inducta non est à voluntate euitabilis, sicut nec prædeterminatio ipsa. Necessitas verò inducta per hoc imperium cum ipso imperio est euitabilis à voluntate. Est autem doctrina propositionis vera, vt ibi etiam notatum est, siue duo actus, de quibus in eà est sermo, sint positui, siue sint negatiui, siue alter positiuus, & alter negatiuus sit. Et quòd de disiuncto binarij actuum in hac, & sequentibus propositionibus dicitur, de disiuncto cuiusuis alterius numeri actuum est pariter intelligendum, sua seruata proportione, vt etiam præmonitum est q. 11. citatà.

Propositio 4.

640 Imperium efficax voluntatis disiunctiuum de vno, vel altero ex duobus actibus eius oppositis inter se contrariè, illam necessitat ad amplectendum alterutrum, atque adeò ad non omittendum simul vtrumque. Ipsaque aliunde est necessitata ad non amplectendum simul vtrumque, atque adeò ad omittendum saltem alterutrum. Solaque proinde restat in eà libertas puræ electionis inter actus, & inter omissiones eorum.

Huius etiam propositionis probatio petenda est ex dictis pro vniuersaliore de prædeterminatione disiunctiua quæst. 11. proposit. 2. Eodem, atque circa præcedentem, discrimine obseruato. Cuius doctrina similiter est vera, siue actus constituentes disiunctum sint positui, siue negatiui, siue alter positiuus, & alter negatiuus sit; dummodò oppositi sint inter se contrariè. Quid verò dicendum sit casu, quòd voluntas imperet sibi vnum, vel alterum ex duobus actibus contradiatoriè oppositis; ibidem est sub vniuersaliori doctrinà determinatum num. 573.

Propositio 5.

641 Imperium efficax voluntatis disiunctiuum de vno, vel altero ex duobus actibus eius connexis inter se siue mutuo, siue non mutuo impossibile est.

Hæc propositio constat ex demonstratione facta pro proposit. 3. quæst. 11. Quæ pariter hic locum habet.

Propositio 6.

642 Quid ad propositum sit dicendum de imperio efficaci voluntatis disiunctiuo circa existentiam alicuius actus eius in vno, vel in altero instanti temporis; ex

vniuersaliore doctrinà datà quæst. 11. proposit. 7. sumendum, atque determinandum est.

Per illam enim tum alij casus, tum is, qui ad istud imperium pertinet sub vniuersaliore prædeterminationis conceptu decisi, atque monstrati sunt. Facileque erit vnicuique, quæ ibi pro tali casu sunt dicta imperio ipsi accommodare. In quo propterea non opus est, Quòd nos moremur.

Propositio 7.

Imperium efficax voluntatis conditionatum, seu de elicentià, seu de omissione actus ipsius voluntatis, si non purificetur conditio nihil penitus præstat. Si verò purificetur conditio, iam tum simul cum conditione purificatà idem præstat omnino, ac si esset absolutum.

Hæc propositio certa proculdubio est imprimis quoad primam partem sui. Quia, cum voluntas per conditionatum imperium dumtaxat velit, quòd obiectum imperatum existat pro casu, quòd purificetur, siue existat absolute conditio; quando talis purificatio, seu absoluta existentia conditionis non datur, perinde voluntas se habet, ac si tale imperium non haberet, in ordine ad causandum obiectum eius, vt ex se notum est. Vnde tale imperium, non purificatà conditione, neque mouere voluntatem, neque concurrere cum eà potest ad obiectum imperatum, causandum; huiusque proinde libertatem immediatam nec impedire, nec lædere vllatenus valet.

Deinde quoad secundam partem non minus est propositio certa. Quia eo ipso, quòd voluntas per imperium conditionatum efficaciter vult, vt existat eius obiectum pro casu, quo existat conditio, perinde se habet, casu iam posito, ac si vellet id absolute: imperiumque proinde à sortio casus purificatæ conditionis eandem sortitur efficaciam, quam per se haberet, si esset absolutum. Vnde tale imperium, purificatà conditione, æquè, ac si esset absolutum, mouet, determinat, necessitatque voluntatem ad causandum obiectum imperatum, cum eaque proinde concurrat ad talem causationem. Ex quo rursus sequitur, vt non solum imperium, sed etiam conditio purificata, à qua suam vim illud sortitur, intrinsecè spectet ad potentiam proximam, qua voluntas talem exercet causationem, tanquam vnum ex constitutiuis intrinsicis eius.

Est autem in propositione vniuersaliter determinatum tum de imperio conditionato determinato ex parte obiecti, tum de imperio conditionato ex parte obiecti vago, seu disiunctiuo. Omnia enim, si non purificatur conditio, ad rem nihil præstant. Si autem purificatur, omnia in absolutum transeunt suo modo. Et quoniam de absolutis determinatis, & de absolutis disiunctiuis diuersa philosophia est, vt ex præcedentibus propositionibus constat; diuerso quoque modo consentaneè ad illam philosophandum erit de conditionatis determinatis, atque de disiunctiuis, quando vtrorumque conditio purificatur. Vide alia quædam dicta de prædeterminatione conditionatà supra quæst. 11. num. 597. & huic imperio

perio conditionato applica.

646 Omitto aliud genus imperij tendentis non in obiectum fingulare, sed in vniuersale à singularibus abstractum. Tum quia tale imperium non potest esse per se causatum obiecti imperari; quia nulla vniuersalia qua talia, sed singularia dumtaxat sunt causabilia. Tum quia tale imperium, seu potius merum desiderium in solis cognoscentibus per species alienas dari potest. Ergo autem impresentiarum de imperijs ago communibus etiam cognoscentibus per species proprias. Vide, si placet, quæ de eiusmodi imperio, seu mero desiderio dicit Quicquid loco supra citato.

647 Hic sequi videbatur tractandum, qualiter intentio efficax finis necessitet, vel non necessitet voluntatem ad electionem mediourum. Verum, quia multa de natura finis, deque ordinatione mediourum ad illum oporteret præmittere, quæ opportunior locum habebunt in Tract. de Prouid. disp. 36. quæst. 4. idcirco punctum hoc ad ipsum attinens de libertate illuc etiam duximus remittendum.

QVAESTIO XIII.

Qualiter voluntas libera libertate actus primi ad actum secundum liberum sese determinet.

648 Nonnulli censent, in voluntate libera libertate actus primi duo signa rationis venire distinguenda cum fundamento in ipsa re. Alterum indifferentia, in quo concipitur voluntas prorsus indifferens ad vnum, vel alterum ex actibus secundis, respectu quorum libera est. Alterum determinationis, siue applicationis, in quo concipitur iam à se ipsa applicata, siue determinata ad eum actum secundum, quem electura est; liberè quidem, sed antecedenter ad ipsum actum secundum, nimirum applicatione quadam, siue determinatione virtuali, seu morali ex parte actus primi se habente, prorsusque indistincta realiter ab ipso actu primo. Referuntur pro sententia ista Valent. 1. 2. disp. 8. quæst. 5. punct. 4. §. 4. Agid. de Sacram. quæst. 77. art. 1. dub. 1. Salazar tom. de Concept. cap. 24. §. 3. lect. 3. Albertin. in 4. Principio philosoph. Coroll. 2. quæst. 3. Theol. & in 6. Princ. philos. coroll. 2. quæst. 2. Theolog. Tann. tom. 1. disp. 2. quæst. 10. dub. 4. Rayn. in Theolog. natur. disp. 8. quæst. 2. art. 4. Latèque defendit eam Francisc. de Lugo disp. 32. cap. 4. & 5. tapet. num. 26. abstinere ab assensu de ipsa. Ceteri verò Theologi, qui rem attrigerunt, doctrinam eiusmodi sententiæ tanquam omnino falsam rejiciunt.

Propositio 1.

649 Determinatio virtualis voluntatis libera, & ex parte actus primi se habens, ab ipsoque actu primo realiter indistincta, qualis ponitur ab Auctoribus sententiæ relatæ, omnino impossibilis est.

Certissima mihi est hæc propositio, ac pro-

terius euidens. Demonstrò eam primò sic. Realiter non deficiente actu primo voluntatis, realiter potest determinatio dicta deficere. Sed dicta determinatio est actus ipse primus realiter. Ergo realiter non deficiente actu primo voluntatis, realiter potest actus ipse primus deficere. Quod est chymericum. Cum tamen maior, & minor syllogismi sint ipsa Aduersariorum doctrina, & consequentia sit legitima. Secundò sic. Dicta determinatio iuxta Auctores eius cum actu secundo est connexa, cum quo non est connexus actus primus; & tamen idem est illa cum ipso actu primo. Ergo idem est simul connexum, & non connexum cum actu secundo. Quod iterum chymericum est. Tertio sic. Determinatio ad amorem, & determinatio ad odium oppositæ, & incompatibiles sunt propter connexionem, quam habent cum actibus oppositis. Et tamen utraque est idem cum actu primo. Ergo idem sibi ipsi est oppositum, & secum ipso incompatibile. Quod æquè est chymericum. Quarto sic. Quando adest determinatio ad amorem, necessariò deest determinatio ad odium. Et tamen, cum ambæ sint idem cum vno tertio, nempe cum actu primo, nequeunt non esse idem inter se. Ergo idem in eodem tempore simul adest, & deest. Quod similiter est chymericum. Aliæque huiusmodi chymericæ contradictiones possent cum simili euidentiâ ex sententiâ aduersâ deduci. Ista tamen sint satis ad nostram demonstrandam propositionem.

Nec dicat aliquis, eiusmodi contradictiones vitari posse, ponendo dictam determinationem virtualiter distinctam ab actu primo voluntatis in ordine ad subeunda sine repugnantia prædicta contradictoria, tum contingentem virtualiter in ordine ad denominandum, vel non denominandum voluntatem in actu primo determinatam: quemadmodum per similem distinctionem, & contingentiam virtualem similes contradictiones euitant aliqui Theologi in Deo, quando explicantes libertatem diuinam, censent, per ipsum actum internum realiter identificatum cum Deo, entitatiuèque necessarium citra omne externum connotatum denominari nihilominus Deum contingenter tum cognoscentem, tum volentem aliqua obiecta. Nemo, inquam, dicat hoc in præsentia materiæ. Primò, quia huiusmodi virtualitates, vt summum possunt attribui Deo propter eius infinitudinem in omni genere. In creaturis verò nullatenus admitti possunt sine ingentibus, innumerisque absurdis, vt ostendimus in Pharo Scient. disp. 13. quæst. 6. proposit. 3. Secundò; quia ne in Deo quidem sunt illæ admittendæ, nisi, quando mysterium aliquod necessariò fide credendum ad id compellit; eo quòd sine illis ægrè intelligi, aut explicari potest, vt ibidem etiam ostendimus proposit. 4. Tantum abest, vt in creaturis absque urgente necessitate admittantur; vti in præsentia admitterentur: quandoquidem prædicta determinatio voluntatis creatæ in actu primo, est ea esset possibilis, nullatenus esset necessaria ad libertatem eius; quinimo non leuia secum ferret incommoda, vt iam iam ostendo.